Pagsasao a Mori

Iti nalawa a kapanunotanna, ti **pagsasao a Mori** ket ti termino a pangsakup a kolektibo a mangibaga kadagiti dua a pagsasao ti Tengnga a Sulawesi: ti Mori Bawah ken Mori Atas. Sagpaminsan pay a mairamraman iti maikatlo a pagsasao ti Padoe.

Mori	
Patubo iti	Indonesia
Rehion	Sulawesi
Patubo a mangisasao	(33,000 ti nadakamat idi 1988–1991)[1]
Pamilia	Austronesio ▪ Malayo-Polinesio ▪ Nuklear a Malayo Polinesio ▪ Celebiko ▪ Bungku–Tolaki ▪ **Mori**
Kodkodigo ti pagsasao	
ISO 639-3	Agdumaduma: mzq – Mori Atas xmz – Mori Bawah pdo – Padoe
Glottolog	*Awan*

Pakasaritaan ti termino

Iti kasisigud ti termino a 'Mori' ket mangibaga laeng kadagiti sangkaputotan nga agtataeng iti akinngato a kurso ti Karayan Laa idiay Tengnga a Sulawesi, nga ita nga aldawen ket ti tattao a Mori Atas wenno 'Akinngato a Mori'. Kalpasan ti turay ti Olandes idi nasapa a maikaduapulo a siglo, naipadakkel ti nagan tapno mairaman dagiti tattao nga agtataeng iti agpadaya nga igid ti akinbaba a kurso ti Laa ken iti labneng ti Tambalako (itan ket ti Mori Bawah wenno 'Akinbaba a Mori'), ken dagiti agpaabagatan a tattao iti likmut ti Danaw Matano (mairaman ti Padoe). Uray no dagiti pagsasao kadagitoy a lugar ket sabalida, dagiti tattao ket makibinningayda iti agpapada a kultura, ken iti dayta a panawen naikaykaysada pay babaen ti nabileg nga agturturay a ni Marundu.

Iti agdama nga aldaw, nabaliktad ti kasasaad. Ita nga aldaw ti 'Mori' iti akikid a kaipanunotanna ket kangrunaan a mangibaga iti pagsasao a Mori Bawah, ken naipangpangruna pay iti dialekto a Tinompo iti dayta a pagsasao, nga inpatal-o dagiti kolonial nga agturturay a kas ti pagalagadan iti amin a paset iti lugar.[2]

Pannakaidasig ken panagtumpong

Iti panagusar ti historikal-komparatibo a pamay-an ti lingguistika, impakita ni Mead nga adda maysa a taga-ugma a panagbingay ti pagsasao nga adda iti amin a paset ti lugar ti Mori.[3] Ti Mori Atas ken Padoe ket as-asidegda a kabagian ti pagsasao a Tolaki ngem isuda iti Mori Bawah, bayata t i Mori Bawah ket makibinningay kadagiti kaasitgan a gupitna iti lingguistika iti Bungku ken dagiti sabali a pagsasao iti akindaya nga aplaya ti Sulawesi, a kas iti Wawonii ken Kulisusu. Dagitoy a duog a pannakaigimong ket nalawagda kadagiti tabas iti pannakibingay iti panagbaliw ti uni, ken makitada pay kadagiti agasmang ti pangsandi.

Kas pagarigan, ti sumaganad a tabla ket ilistana dagiti nawaya a pangsandi kadagiti lima a pagsasao.[4] Makita manipud iti daytoy a tabla a dagiti nawaya a pangsandi ti Mori Bawah ket asideg a maipada kadagiti pangsandi ti Bungku, bayat a dagiti pangsandi ti Mori Atas ken Padoe ket as-asidegda kadagiti pangsandi ti Tolaki.

	Tolaki	Padoe	Mori Atas	Mori Bawah	Bungku
1s	*inaku*	*iaku*	*iaku*	*ongkue*	*ngkude*
2s	*inggo'o*	*iiko*	*iiko*	*omue*	*munde*
3s	*ie'i*	*umono*	*iwono*	*onae*	*nade*
1p excl	*inggami*	*ikami*	*ikami*	*omami*	*mami*
1p incl	*inggito*	*ikito*	*ikito*	*ontae*	*ntade*
2p	*inggomiu*	*ikomiu*	*ikomiu*	*omiu*	*miu*
3p	*ihiro*	*umboro*	*iworo*	*ondae*	*ndade*

Dagiti nagibasaran

1. Mori Atas (https://www.ethnologue.com/18/language/mzq/) iti *Ethnologue* (Maika nga ed., 2015)
   Mori Bawah (https://www.ethnologue.com/18/language/xmz/) iti *Ethnologue* (Maika nga ed., 2015)
   Padoe (https://www.ethnologue.com/18/language/pdo/) iti *Ethnologue* (Maika nga ed., 2015)
2. Esser, S. J. *Phonology and Morphology of Mori* (http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=928474543176), translated from the Dutch version of 1927–1933 (Dallas: SIL, 2011), pp. 2 ff.
3. Mead, David. Proto-Bungku-Tolaki: Reconstruction of its phonology and aspects of its morphosyntax. (PhD dissertation, Rice University, 1998) p. 117
4. Mead, David. Proto-Bungku-Tolaki: Reconstruction of its phonology and aspects of its morphosyntax. (PhD dissertation, Rice University, 1998) p. 145